

REGIONALPOLITISK REDEGØRELSE 2006 – REGERINGENS REDEGØRELSE TIL FOLKETINGET



Regionalpolitisk redegørelse

2006

Regeringens redegørelse til Folketinget

Udgivet af:

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Kommunaløkonomisk kontor

Slotsholmsgade 10-12

1216 København K.

Telefon: 72 26 96 33

Telefax: 72 26 96 78

E-post: im@im.dk

Hjemmeside: www.im.dk

Design: 1508 A/S

Foto: Photo Sphere Nature

Tryk: Salogruppen A/S

Oplag: 1500

ISBN-nr: 87-7601-174-7

87-7601-175-5 (elektronisk)

Indhold

Indledning.....	4
Regionalpolitiske målsætninger	5
Status for den regionale udvikling	7
Regionernes konkurrenceevne	8
Udviklingen i den statslige regionale forvaltning.....	9
Kommunalreform, finansiering og regional udvikling.....	12
Regionale konsekvenser af statslige tiltag i 2005.....	17
Nye og aktuelle regionalpolitiske initiativer.....	18
1. Den overordnede økonomiske ramme for regional udvikling	18
2. Regionale aspekter af globaliseringsstrategien.....	19
3. Den regionale erhvervs politik	19
4. Planlægning	20
5. Politi- og Domstolsreform	21
6. Uddannelse	21
7. Teknologi, forskning og universiteter.....	22
8. Kultur.....	24
9. Trafik og befordring	24
10. EU-strukturfonde og landdistriktsprogrammet.....	25
11. Vurdering af den samlede statslige regionalpolitiske indsats	26
Afslutning	27

Indledning

I lighed med tidligere år afgiver regeringen en regionalpolitisk redegørelse. Formålet er at gøre status for den regionale udvikling – herunder for udviklingen i den regionale statslige beskæftigelse - og at beskrive de regionaløkonomiske konsekvenser af tiltag gennemført i 2005. Endvidere præsenteres regeringens initiativer, som er medvirkende til at tilvejebringe gode regionale udviklingsvilkår.

Regeringen vægter en stærk konkurrencekraft og en stærk sammenhængskraft, så vi fortsat har et trykt samfund uden store skel. Det kræver en bred tværministeriel politisk indsats at sikre gode levevilkår og erhvervsmuligheder i hele landet. En lang række ministerier bidrager her på hvert deres område til at sikre den regionale udvikling, således at alle dele af landet er attraktive at bo, leve og arbejde i. Ligeledes skal den kommende velfærdsreform, jf. regeringens velfærdsudspil og en udmøntning af globaliseringsstrategien være med til at understøtte en god regional udvikling.

I første omgang vil det dog konkret være kommunalreformen, som bliver en løftestang for den regionale udvikling. Der etableres nye samarbejdsrelationer, som er med til at styrke den regionale sammenhængskraft. Opgaver skal løses på nye måder og de offentlige roller ændres på flere områder. I denne redegørelse beskrives den ændrede rollefordeling på erhvervsudviklingsområdet, hvormed regeringen følger op på V25 af 20. maj 2005.

Til redegørelsen er der udarbejdet en baggrundspublikation, som bl.a. uddybende beskriver den regionale udvikling og de regionale konsekvenser af tiltag gennemført i 2005.

Regionalpolitiske målsætninger

Det er regeringens regionalpolitiske målsætning, at der skal være gode rammer for vækst og udvikling i hele landet. Overordnet skal rammebetingelserne og den offentlige og private infrastruktur understøttes. Samtidig skal der sættes på de kompetencer og erhvervspotentialer, som findes lokalt.

Alle regioner har styrker og vækstpotentialer. Kommunalreformen understøtter mulighederne for en effektiv regional og kommunal udviklingsindsats og for at den vækst, som gror fra neden kan udnyttes. Med udgangspunkt i regionale forhold skal der udarbejdes regionale udviklingsplaner, som skal indeholde en overordnet vision for udviklingen på områderne natur og miljø, erhverv, turisme, beskæftigelse, uddannelse og kultur samt for udviklingen i regionens udkantsområder og landdistrikter.

Regeringen er lydhør over for lokale regionale initiativer. Men regeringen tager også et overordnet ansvar, og vil sikre at statslige regionalpolitiske tiltag bliver koordineret og at statslige tiltag med betydning for de regionale statslige arbejdspladser fortsat konsekvensvurderes. Ligeledes er det regeringens medansvar, at der sker en kobling mellem den nationale, regionale og EU-finansierede indsats.

Der pågår i regeringen en vurdering af den regionalpolitiske indsats med særlig fokus på at sikre koordinering mellem midlerne fra de forskellige EU-fonde i den kommende programperiode fra 2007-2013. Formålet er at målrette og forenkle indsatsen, og dermed skabe sammenhæng og synergi mellem de forskellige fonde og regeringens øvrige regionalpolitiske indsats – herunder indsatsen i forhold til regeringens globaliseringsstrategi.

Regeringen har nedsat et regionalpolitisk ministerudvalg, som skal koordinere den statslige indsats for at fremme vækst, beskæftigelse og erhvervsudvikling i hele landet. Som led heri skal udvalget bl.a. koordinere og følge de statslige initiativer inden for strategien *Fremgang, fornyelse og tryghed*, der udmøntes på regionalt niveau.

Regeringen vil fortsat tage regionale hensyn og regionalpolitiske initiativer sideløbende med de initiativer, som tages lokalt. De aktuelle initiativer beskrives senere i redegørelsen.

Status for den regionale udvikling

Overordnet er der en sund økonomisk og befolkningsmæssig udvikling i Danmark. I særdeleshed har ledigheden udviklet sig gunstigt i de seneste år med en faldende arbejdsløshed i alle regioner - ledigheden har samlet set ikke været lavere i 30 år.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at de regionale forskelle i Danmark trods alt er beskedne i sammenligning med andre lande, herunder også lande, som vi traditionelt sammenligner os med.

Der er dog også fortsat regionale forskelle. Forskellene understreger de forskellige regionale udviklingsforløb og et behov for, at man regionalt tilrettelægger indsatsen med udgangspunkt i de givne regionale forhold.

Der kan således konstateres, at der i de seneste år har været en skæv befolkningsudvikling, hvor udkantsområderne har oplevet befolkningstilbagegang, mens befolkningsvæksten er forstærket omkring de store byer.

Befolkningsudviklingen og befolkningssammensætningen har stor sammenhæng til regionernes indkomstudvikling og beskæftigelse. Således er indkomstudviklingen generelt også mindre gunstig i udkantskommunerne, og trods generel vækst i beskæftigelsen oplever flere udkantskommuner et faldende beskæftigelsesniveau.

Ledigheden er rekordlav Danmark. Det kommer ikke mindst regioner med en forholdsvis høj ledighedsprocent til gode. Selv om ledigheden i Nordjylland og Bornholm fortsat er noget højere end i fx dele af Vestjylland og kommuner omkring hovedstaden, har ledighedsprocenten i de seneste år været faldende i alle regioner. Arbejdsmarkedsrådenes forventninger til ledigheden sidst på året 2006 tyder på fortsat fald i stort set alle regioner.

Regionernes konkurrenceevne

Den regionale udvikling kan betragtes på flere måder. Siden 2004 er anvendt en konkurrenceevnesynsvinkel med henblik på at sætte fokus på nogle af de faktorer, som er essentielle for den enkeltes regions udvikling. Til belysning heraf er udviklet Den Regionale Konkurrenceevne-model. Modellen er siden blevet udvidet og opdateret.

Opdateringen for 2006 viser, at den regionale konkurrenceevne generelt er forøget, og at der ikke er større forskydninger i regionernes relative placering på konkurrenceevne-indekset. Det gælder også udkantsregionernes placering generelt i forhold til by- og storbyregioner, om end der er tegn på, at nogle udkantsregioner har haft en forbedret udvikling. Trods en positiv udvikling i nogle udkantsregioner, så har udkantregionerne fortsat et efterslæb på alle fire såkaldte vækstdrivere. Det er især på områderne IKT (informations- og kommunikationsteknologi) og iværksætteri, at udkantregionerne har lavere konkurrenceevne end storbyregionerne.

Generelt viser Den Regionale Konkurrenceevne-model, at regionernes vækst forklares ud fra fire vækstdrivere: menneskelige ressourcer, iværksætteri, innovation samt informations- og kommunikationsteknologi (IKT). Indikatorer for regionernes præstationer kan påvirkes ved at ændre rammebetingelserne. Det vil sige, at gode rammebetingelser inden for den enkelte vækstdriver kan påvirke regionens præstationer og således konkurrenceevnen i en positiv retning. Ved regionalt at rette en indsats mod bedre rammebetingelser, kan således realiseres et regionalt vækstpotentiale.

Den regionale konkurrenceevne-model er helt eller delvist anvendt i en række regioner og ministerier med henblik på at analysere den regionaløkonomiske situation og give et beslutningsgrundlag for initiativer. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har til hensigt at tage initiativ til at udvikle modellen, så det bliver muligt også at anvende den til international regional benchmarking.

Udviklingen i den statslige regionale forvaltning

Regeringen ønsker en afbalanceret udvikling i den statslige regionale forvaltning, og har en målsætning om, at nye statslige arbejdspladser som udgangspunkt skal placeres uden for hovedstaden, og at der skal tages regionale hensyn ved effektiviseringer og omstruktureringer af eksisterende arbejdspladser.

I det omfang der er etableret nye statslige arbejdspladser er disse således også placeret uden for hovedstaden. Således lægges der fx op til at en ny Tinglysningsret placeres i Hobro, og Sikkerhedsstyrelsen er nu fuldt etableret i Esbjerg og har i dag 90 ansatte.

Samtidig er det vigtigt for regeringen at sikre en effektiv og tidssvarende statslig sektor. Det har derfor været en nødvendig proces også at foretage omstruktureringer og effektiviseringer.

Der har samlet set været et fald i antallet af statsligt ansatte over en årrække. Andelen af statsligt beskæftigede udgør i 2005 6,9 pct. af alle beskæftigede. I regeringsperioden har nedgangen i den statslige beskæftigelse har dog været relativt større i hovedstadsregionen end i det øvrige land.

Udviklingen i den statslige sektor kan i øvrigt ikke betragtes isoleret, men skal ses i sammenhæng med, at regeringen ønsker at de offentlige job er placeret tæt på borgerne i den direkte velfærdsservice. Disse job er placeret i kommunerne og dermed jævnt fordelt over landet.

Ved udmøntningen af kommunalreformen og placeringen af de statslige enheder i forbindelse dermed er der inddraget regionale hensyn. Men kommunalreformen ændrer også den regionale statslige forvaltning, når flere af de nuværende amtslige funktioner fx overgår til staten. Dette vil fremadrettet ændre det statistiske billede af lokaliseringen til trods for, at der ikke sker fysiske flytninger.

Etablering af nye statslige institutioner

Som en del af regeringens lovforslag om en politi – og domstolsreformen lægges der op til, at tinglysningsopgaven, som i dag foregår ved byretterne, fremover skal ske ved en landsdækkende specialdomstol, Tinglysningssretten. Tinglysningssretten foreslås i lovforslaget placeret i Hobro.

I 2005 blev der truffet beslutning om, at der etableres et nyt fængsel på Lolland-Falster. Det forventes, at antallet af medarbejdere vil udgøre mellem 300 og 400 personer. I 2005 har der været oprettet ca. 150 midlertidige fængselspladser i det tidligere asylcenter Holmegård på Langeland.

Energinet.dk er etableret som statslig virksomhed i 2005 og er placeret i Trekantområdet. Energinet.dk har i dag ca. 450 medarbejdere fordelt på hovedsædet i Skærbæk og kontoret i Ballerup.

Straks efter regeringens tiltræden blev der truffet beslutning om at etablere Sikkerhedsstyrelsen i Esbjerg. Dette har betydet, at opgaver og medarbejdere er flyttet fra hovedstadsområdet mod vest i løbet af 2004 og 2005.

I 2007 overtager Vejdirektoratet vejbestyrelsesansvaret for godt 2000 km nuværende amtsveje. I den forbindelse etableres 3 nye såkaldte vejcentre i Aalborg, Herning og Næstved. Hvert center forventes at få ca. 100 ansatte.

I forbindelse med kommunalreformen oprettes en national videns- og specialrådgivningsorganisation VISO. Målet er bl.a. at sikre en sammenhængende og helhedsorienteret videnindsamling og -udvikling for at sikre specialrådgivning af borgere, kommuner og institutioner m.fl.. VISO etableres den 1. januar 2007 og får ca. 56 ansatte i Odense.

Endelig er der med aftalen om kommunalreform ved lov oprettet et kommunalt evalueringsinstitut, som placeres i Århus. Evalueringsinstituttets formål er at

evaluere den kommunale og regionale opgavevaretagelse. Det forventes, at instituttet i løbet af 2006 vil beskæftige ca. 10 medarbejdere.

Omstruktureringer i den statslige sektor

En af de større omstruktureringer i den statslige sektor foretages i forbindelse med implementeringen af forsvarsaftalen for 2005-2009. Fremover vil andelen af forsvarrets ansatte vest for Storebælt stige fra ca. 58 pct. til ca. 61 pct., hvilket svarer til ca. 1.800 flere faste arbejdspladser.

Fødevarestyrelsens struktur er blevet reorganiseret med virkning pr. 1. januar 2006. Reorganiseringen samler en række funktioner på færre geografiske lokaliteter med henblik på en mere integreret opgavevaretagelse samt reduktion af udgifterne til administration og overflødig laboratorie- og bygningskapacitet.

I forbindelse med kommunalreformen er den amtslige administration af MVJ ordningerne (miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger) overgået til Fødevarerministeriet. Administrationen vil blive placeret i Tønder.

I forbindelse med kapacitetsjusteringer på asylcenterområdet har Udlændingestyrelsen i 2005 nedlukket i alt 5 asylcentre henholdsvis i region Djursland og i Beredskabsstyrelsen Fyns regi.

Reformen af de maritime uddannelser, som blev besluttet i 2004 er nu under udmøntning. Reformen medfører koncentration på færre og større institutioner for at skabe grundlag for, at de maritime uddannelser kan få et kvalitets- og kompetencemæssigt løft, der styrker konkurrenceevnen hos det maritime erhverv og de danske søfarende.

I 2004 blev der ligeledes truffet beslutning om rationalisering og udlicitering af en række funktioner i forbindelse med udførelse af kystbeskyttelsen på Vestkysten, som hidtil var udført i Kystdirektoratet. Dette har medført nødvendige personalereduktioner.

Kommunalreform, finansiering og regional udvikling

Kommunalreformen tegner en ny offentlig sektor, hvor kommuner, regioner og stat har hver sin opgavemæssige identitet. Færre og mere robuste kommuner skal varetage de borgerrettede opgaver og fungere som borgernes hovedindgang til den offentlige sektor. Fem nye regioner får ansvar for sundhedsvæsenet og skal varetage regionale udviklingsopgaver samt løse driftsopgaver for kommunerne, mens staten fastsætter de overordnede rammer.

Kommunesammenlægningerne er ikke mindst foregået i de tyndere befolkede egne, og kommunalreformen med forbedrede økonomiske muligheder får derfor en særlig betydning i disse egne af landet.

I 2005 gennemførtes en række væsentlige initiativer til udmøntning af kommunalreformen. Bl.a. blev de præcise grænser mellem fremtidens 5 regioner og 98 kommuner fastlagt, ligesom Folketinget vedtog det lovgivningsmæssige grundlag for reformen, således at der bl.a. er hjemmel til at ændre den offentlige opgavefordeling pr. 1. januar 2007.

I alt skønnes det, at offentligt ansatte svarende til ca. 170.000 årsværk skifter arbejdsgever som følge af kommunalreformen. Det er dog kun en mindre andel af disse, der fysisk skifter arbejdsplads som følge af kommunalreformen. For både bygninger, materiel og de offentligt ansatte gælder som udgangspunkt det princip, at de følger opgaven.

Kommunerne varetager allerede før kommunalreformen en stor del af de borgerrettede serviceopgaver, og får efter den 1. januar 2007 tilført en række nye opgaver inden for bl.a. sundhed, beskæftigelse, erhvervsservice, kollektiv trafik og veje, na-

tur, miljø og planlægning samt tværgående borgerbetjening. Regionernes primære opgaver bliver sundhedsvæsenet, regional udvikling og drift af en række sociale institutioner. Staten varetager generelt de opgaver, som ikke hensigtsmæssigt kan uddelegeres til kommuner eller regioner. Det gælder f.eks. politi, forsvar og retsvæsen, udenrigstjenesten og udviklingsbistanden, videregående uddannelser og forskning.

Regeringen skal i henhold til V25 af 20. maj 2005 gøre status for virkningerne af de nye roller på erhvervsudviklingsområdet. På dette område sker der som følge af kommunalreformen ændringer i opgavesammensætningen, således at kommuner, regioner og de regionale vækstfora hver får en væsentlig rolle.

I forlængelse af Aftalen om kommunalreform vedtog Folketinget den 24. juni 2005 lov om erhvervsfremme. På erhvervsområdet får kommunerne ansvaret for den lokale erhvervsservice, hvor nærheden og den daglige kontakt til brugerne er i højsædet. Med de nye større kommuner og en klar opgave og ansvarsfordeling får virksomhederne desuden en hurtig og effektiv sagsbehandling af de spørgsmål og problemer, virksomhederne støder på i hverdagen. Den regionale erhvervsindsats, herunder turisme, forankres i de nye regioner ved brug af vækstfora. Vækstfora bliver således omdrejningspunkt for regioners og kommuners dialog om en fælles og koordineret erhvervsindsats, hvor erhvervslivets og videninstitutionernes faglige ekspertise inddrages aktivt. Med fokus på de regionale rammevilkår og den erhvervsmæssige specialisering tegner vækstforaene de strategiske linjer for den regionale erhvervsudvikling. Og de udvikler og prioriterer konkrete initiativer til at fremme den regionale vækst ved at indstille til beslutning hos regionsråd og staten om anvendelsen af midler til erhvervsudviklingsformål. De regionale vækstforas erhvervsudviklingsstrategier bliver en del af grundlaget for regionernes samlede udviklingsplan.

Som led i udmøntningen af det nye landdistriktsprogram, bliver der etableret et antal lokale aktionsgrupper (LAG'er), som bliver ansvarlige for fordelingen af mindst 5 pct. af midlerne under landdistriktsprogrammet. LAG'ernes aktiviteter koordineres med de regionale vækstfora.

I de kommende regionalpolitiske redegørelser gøres der status for virkningerne af de beskrevne opgaveændringer på området.

I forbindelse med kommunalreformen er det forudsat, at der – så snart opgavefordeling og kommuneinddeling var fastlagt – skulle arbejdes videre med en udligningsreform, der tog hensyn til ændringerne i opgavesammensætning og inddeling.

Regeringen indgik den 27. februar 2006 politisk aftale med Det Radikale Venstre og Dansk Folkeparti om en kommunal finansieringsreform. Med aftalen, som i april er udmøntet som lovforslag, er der enighed om at gennemføre en samlet reform af den kommunale finansiering, så de nye kommuner i alle dele af landet får mere lige muligheder for ved en rimelig beskatning at tilvejebringe et serviceniveau, der imødekommer borgernes behov.

Endvidere sker der en fremtidssikring af finansieringssystemet, så det ikke alene imødegår nuværende uligheder mellem kommunerne, men også i kraft af dynamiske reguleringsmekanismer bliver i stand til at opfange skævheder, der senere måtte opstå. Samtidig er der taget hensyn til, at kommunerne også skal have en interesse i selv at skabe gode betingelser for vækst og beskæftigelse lokalt.

Ændringerne i finansieringssystemet ifølge lovforslag 194, som er vedtaget den 30. maj 2006, sigter på en mere ligelig økonomisk fordeling mellem kommunerne og på en forenkling af systemet. Med indførelsen af et nyt udligningssystem tages der fx i meget højere grad hensyn til ugunstigt stillede kommuners behov i selve udligningssystemet, og systemet vil således i større omfang opfange særlige forhold i de enkelte kommuner. Derfor omlægges en række eksisterende særordninger til bloktilskud, hvilket giver de mere ugunstigt stillede kommuner en større grad af budgetsikkerhed, ligesom det giver et mere enkelt system.

Der introduceres en ny udligningsmetode, nettoudligning, som sikrer at udligningen sker ud fra en samlet vurdering af kommunernes beregnede skattemæssige overskud henholdsvis underskud i forhold til sit beregnede udgiftsbehov.

Samtidig foreslås det, at staten overtager hovedansvaret for at udjævne forskellene mellem landets kommuner. Det sker ved, at staten forlods af bloktilskuddet betaler størstedelen af de udligningstilskud, som den nye nettoudligningsmetode indebærer.

Der er enighed om, at særlige ordninger så vidt muligt omlægges til bloktilskud, men enkelte særordninger bibeholdes med den begrundelse, at det er vanskeligt i et generelt og automatisk system at tage højde for alle tilskudsbehov. Således op-

retholdes fx puljen til de særligt vanskeligt stillede kommuner, ligesom tilskuddet til de større øer i et vist omfang bevares.

De kommuner, der har de laveste skattegrundlag, har hidtil fået et ekstra udlig-ningstilskud. Ordningen forbedres således, at der fortsat tages et særligt hensyn til ugunstigt stillede kommuner, men at dette sker på baggrund af en vurdering af kommunens samlede økonomiske situation, dvs. de også kompenseres for et højt udgiftsbehov.

Reformen indebærer, at der samlet flyttes midler fra kommuner med et strukturelt overskud til kommuner med et strukturelt underskud.

Kategorisering af kommuner efter strukturelle grundlag	Virkning af reform
	Ændring (+=gevinst)
1. kvartil – kommuner med <i>størst</i> strukturelt <u>overskud</u>	-935 mio. kr.
2. kvartil	-185 mio. kr.
3. kvartil	284 mio. kr.
4. kvartil – kommuner med <i>størst</i> strukturelt <u>underskud</u>	836 mio. kr.

Note. Kommunernes strukturelle grundlag er opgjort som forskellen mellem skatteindtægter (beregnet ved et gennemsnitligt beskatningsniveau) og det beregnede udgiftsbehov

Der vil ligeledes blive taget hensyn til de omkostninger, som er forbundet med at have en spredt befolkning. Det sker ved at indføre et nyt kriterium for tilgængelighed i det demografisk bestemte udgiftsbehov.

Beregningerne vedrørende finansieringsreformen hviler på en række alt andet lige forudsætninger om opgaveflytninger og skatteniveauer mv., ligesom forudsætningerne er indbyrdes afhængige. Da disse forudsætninger kan være forbundet med en vis usikkerhed, afsættes der i 2007, som i 2006, forlods i økonomiforhandlingerne ekstra 150 mio.kr. af balancetilskuddet til en midlertidig forhøjelse af tilskudspuljen, således at flere kommuner kan komme i betragtning i dette år. Forhøjelsen sker under hensyntagen til, at der i 2007, som i 2006, vil gælde et skatteloft for den enkelte kommune.

I den nye aftale er der mellem parterne aftalt nogle yderligere skattemæssige om-
lægninger, som bl.a. er konsekvensændringer i skatterne som følge af amternes
nedlæggelse. Også disse elementer er udmøntet i lovforslag 194 vedtaget den 30.
maj 2006.

Regionale konsekvenser af statslige tiltag i 2005

Der er i 2005 gennemført 19 statslige tiltag, som har betydning for de regionale udviklingsmuligheder. Tiltagene er gennemført bredt og dækker en række politikområder, og det vurderes at tiltagene samlet har positiv betydning for levevilkårene og erhvervs mulighederne i regionerne. Således understøtter flere tiltag den regionale uddannelsesmæssige indsats, fx via etablering af regionale videncentre. Også inden for forskning og innovation er der taget initiativer, som styrker regionernes kompetencer.

Der er gennemført flere tiltag på trafikområdet, som medvirker til at øge tilgængeligheden ved at transporten mellem landsdelene bliver billigere, og ved at sammenhængen mellem den offentlige servicetrafik styrkes.

Endelig kan nævnes at flere tiltag er rettet mod udkantsområderne, bl.a. er der skabt mulighed for at etablere ca. 5.000 nye sommerhusgrunde. Ligeledes er den kommunale økonomi i de vanskeligt stillede kommuner styrket, ved at særtilskuds midlerne er forhøjet med henblik på at undgå serviceforringelser som følge af det midlertidige skatteloft.

Nye og aktuelle regionalpolitiske initiativer

Mange parametre indgår i at sikre befolkningen gode levevilkår, herunder tilgængelighed til god offentlig og privat service, kulturelle tilbud, uddannelse mv. Samtidig skal der være gode rammer for erhvervsudvikling, således at beskæftigelsesmulighederne styrkes.

På tværs af ministerområder har regeringen igangsat en række initiativer, som understøtter en positiv regional udvikling. Ikke alle initiativer har som udgangspunkt haft et direkte regionalpolitisk sigte, men har alligevel betydning for de regionale rammebetingelser og udviklingsmuligheder.

1. Den overordnede økonomiske ramme for regional udvikling

Mulighederne for en gunstig udvikling i levevilkårene i de enkelte regioner vil i høj grad afhænge af, at der er en sund økonomisk udvikling i landet som helhed. Den overordnede økonomiske politik sigter efter at føre en holdbar finanspolitik. Det forudsætter en mærkbar nedbringelse af den offentlige gæld i de kommende år, så der ikke overvæltes finansieringsbyrder på fremtidige generationer.

Det forudsætter en underliggende styrkelse af de offentlige finanser i kraft af udgiftsstyring og nye initiativer på arbejdsmarkedet, som varigt løfter beskæftigelsen svarende til en forbedring af de offentlige finanser på ca. 0,8-0,9 pct. af BNP.

Da befolkningsudviklingen trækker i retning af et fald i arbejdsstyrken, vil stigningen i beskæftigelsen kræve en betydelig forøgelse af erhvervsdeltagelsen. Nye initiativer som blandt andet sigter på at få flere indvandrere og efterkommere i arbejde, sikre hurtigere gennemløb i uddannelsessystemet og øge den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder (i takt med at vi lever længere), vil kunne bidrage hertil. Regeringens udspil til velfærdsreformer skal ses i dette lys, jf. *Fremtidens velstand og velfærd*, april 2006.

2. Regionale aspekter af globaliseringsstrategien

I regeringens oplæg til strategien: "Fremgang, fornyelse og tryghed" præsenteres to initiativer, der skal være med til at forankre strategien lokalt og regionalt. For det første sker der en målretning af de regionale EU-midler. EU's regionale struktur-fondsmidler skal fremover i højere grad målrettes mod lokal og regional vækst og erhvervsudvikling, gennem uddannelse, flere vækstiværksættere samt styrket innovation og forskning. Der skal være øget konkurrence om en del af midlerne, så en større andel går til de bedste og mest perspektivrige initiativer. Det vil styrke effekten og skabe større sammenhæng mellem de nationale, regionale og lokale indsats for erhvervsudvikling.

For det andet skal der indgås partnerskabsaftaler mellem de regionale vækstfora og staten. Aftalerne skal indeholde konkrete mål for den regionale erhvervsudviklingsindsats. Det kan dreje sig om mål for fx kvaliteten af iværksætterhuse og mål for regionens, kommunernes og det lokale erhvervslivs arbejde med innovation. Der skal årligt gennemføres en sammenligning af kvaliteten af de lokale og regionale vækstvilkår på tværs af landet.

Tilrettelæggelsen af det nye landdistriktsprogram skal ligeledes sigte mod at understøtte globaliseringsstrategien på flere områder bl.a. ved at forbedre konkurrencekraften i fødevarerektoren og skabe attraktive vilkår for at bo og leve i landdistrikterne. Ligeledes skal Landdistriktsprogrammet sikre udvikling af varierede landskaber, bæredygtig natur og sundt miljø.

3. Den regionale erhvervs politik

I forlængelse af regeringsgrundlaget etablerede økonomi- og erhvervsministeren i april 2005 et midlertidigt vækstforum i Nordjylland. Vækstforummet er ved at udvære 21 projekter under den ekstraordinære bevilling på 200 mio. kr., som regeringen afsatte til en særlig indsats for vækst og beskæftigelse. Projekterne omfatter fire indsatsområder; oplevelseserhverv (herunder turisme), service-, fremstillings- og fødevarerhverv samt højteknologi og særlig vækstkapital.

De regionale vækstfora konstituerer sig i foråret 2006. Vækstforaene får bl.a. ansvaret for at udarbejde regionale erhvervsstrategier. Arbejdet er dog allerede i gang, idet økonomi- og erhvervsministeren, på opfordring fra amter, kommuner og andre regionale parter, har etableret fem midlertidige vækstfora. Kun Region Hovedstaden valgte ikke at få et midlertidigt vækstforum. De midlertidige vækstfora

har haft til opgave at etablere et grundlag for den regionale erhvervsudviklingsstrategi, herunder udarbejdelse af faktabaserede analyser. Aftalen om kommunalreformen fastslår, at yderområderne skal have høj prioritet i vækstforaenes arbejde.

Økonomi- og erhvervsministeren fremsætter ultimo maj 2006 en regionalpolitisk vækstredøgørelse til Folketinget, der blandt andet beskriver regionernes erhvervs-mæssige rammer i dag. Redegørelsen vil årligt beskrive udviklingen i regionerne.

De lokale aktionsgrupper (LAG's), som etableres som led i det nye landdistriktsprogram, vil iværksætte konkrete udviklingsinitiativer på lokalt niveau. LAG'ernes aktiviteter koordineres med de regionale vækstfora.

Med Den Regionale Vækststrategi fra 2003 iværksatte regeringen en intensiveret indsats for udviklingen i en række yderområder. I forlængelse heraf blev bl.a. etableret ni regionale vækstsamarbejder. Økonomi- og Erhvervsministeriet har bevilget i alt 55,5 mio. kr. til 70 initiativer inden for vækstsamarbejderne.

I 2005 fik Økonomi- og Erhvervsministeriet udarbejdet regionale kompetenceregnskaber for de ni regionale vækstsamarbejder. Formålet var at se på hvilke kompetencer – bredt fortolket - befolkningen i yderområderne har med henblik på at kunne fastlægge relevante udviklingsaktiviteter. Kompetenceregnskaberne er således et redskab, som overordnet også giver en anbefaling til, hvordan yderområderne kan imødekomme deres respektive udfordringer, hvor der især er fokus på yderområdernes brobygningsmuligheder med vækstcentrene.

Økonomi- og Erhvervsministeriet udarbejdede i 2004-2005 et debatoplæg om attraktion. Analysen, som er foretaget i 18 udvalgte kommuner, tyder ikke på, at der er ét forhold, der kan forklare, hvorfor en kommune har oplevet en gunstig befolkningsudvikling eller en stigning i antallet af arbejdspladser. Tværtimod taler analysens resultater for, at der er en lang række forskellige forhold, der er medvirkende til at bestemme, hvorvidt en kommune er attraktiv eller ej.

4. Planlægning

Regeringens forslag til landsplanredøgørelse 2006 "Det nye Danmarkskort - planlægning under nye vilkår" blev i marts 2006 udsendt i offentlig høring. Den endelige landsplanredøgørelse afgives til Folketinget i maj 2006. Forslag til landsplanredøgørelse omhandler dels ændringerne i planloven som følge af kommunalreformen, dels politiske udmeldinger om den fysiske planlægning i forlængelse af regeringens

målsætning om at omstille Danmark til et førende vækst- og vidensamfund. Forslaget til landsplanredegørelse fremlægger således regeringens vision for hele landets udvikling og giver en overordnet stillingtagen til planlægningen i de forskellige dele af landet.

Med kommunalreformen overtager kommunerne plankompetencen for det åbne land og får dermed ansvaret for at skabe en helhedsorienteret fysisk planlægning. De nye kommuner vil derfor i langt højere grad kunne præge udviklingen både lokalt og regionalt ud fra deres kendskab til lokale styrker, udfordringer og praktiske forhold.

Udviklingsbetingelserne er forskellige rundt omkring i landet, og der stilles derfor differentierede krav til den fysiske planlægning alt efter hvor i landet, den skal føres ud i livet. Forslaget til landsplanredegørelse lægger op til en differentieret planlægning, hvilket skal skabe balance og værne om kvalitetene i omgivelserne.

Som opfølgning på landsplanredegørelsen vil der blive iværksat en række initiativer og dialogprojekter i samarbejde med på den ene side lokale og regionale myndigheder og på den anden side Miljøministeriet og andre ministerier. Blandt andet foreslås igangsat et udviklingsarbejde om, hvordan et yderområde kan udnytte sine naturgivne styrkepositioner i form af natur, landskab og kulturmiljø til at skabe udvikling, uden at der samtidig sker en forringelse af disse.

5. Politi- og Domstolsreform

Regeringen har i foråret 2006 fremsat lovforslag om en politireform og domstolsreform. Reformerne indebærer, at de nuværende 54 politikredse sammenlægges til 12 nye politikredse og de nuværende 82 byretter sammenlægges til 24 nye byretter. Sammenlægningen af politikredsene og retskredsene har bl.a. til formål at skabe det nødvendige ressourcemæssige grundlag for, at mere reel beslutningskompetence og flere opgaver kan flyttes til det decentrale niveau, dvs. til politikredsene og byretterne. Derved skabes de bedst mulige rammer for, at politiets og domstolens opgaver kan løses med en ensartet høj faglig kvalitet overalt i landet og med en fleksibel, serviceorienteret og effektiv tilrettelæggelse af arbejdet.

6. Uddannelse

Ved placering af uddannelsesstilbud på de enkelte institutioner indgår den geografiske uddannelsesdækning som et væsentligt beslutningsparameter sammen med de kvalitetskrav, der stilles til uddannelserne.

Etablering af Centre for Videregående uddannelse (CVU'er) og erhvervsakademier samt samling af AMU og erhvervsskoleområdet har bidraget til et mere alsidigt regionalt uddannelsesudbud ved at styrke de regionale uddannelsesmiljøer, -kapacitet og -kvalitet. Samlingen til fagligt og økonomisk stærkere uddannelsesinstitutioner giver institutionerne en mulighed for i højere grad at påtage sig en forpligtelse for hele den region, som institutionen ligger i, herunder også i forhold til erhvervs-mæssigt svagere udviklede områder.

For at imødekomme uddannelsesbehovet i regioner, hvor den regionale efterspørgsel er for lille til placering af en selvstændig uddannelse, er der mulighed for udlagt undervisning, dvs. for at fagligt stærke uddannelsesinstitutioner udlægger en uddannelse i et område i samarbejde med den lokale uddannelsesinstitution. Hermed sikres både, at der findes uddannelses tilbud i udkantsområderne, og at uddannelses tilbuddene i disse områder har en kvalitet, der kan stå mål med de større byers uddannelses tilbud.

7. Teknologi, forskning og universiteter

Forskning og innovation er et vigtigt satsningsområde for at Danmark bliver et førende vidensamfund. Ny viden skal omsættes til produktion og arbejdspladser i alle regioner.

Under initiativet den regionale handlingsplan "Viden flytter ud" er der på finansloven 2005 afsat omkring 130 mio. kr. over en fireårig periode til dels at igangsætte en række Regionale teknologiceentre rundt om i landet, dels til en særlig indsats for at få flere højtuddannede, Regionale videnpiloter, ud i de små og mellemstore virksomheder udenfor storbyerne. Hertil kommer 15 mio. kr. årligt fra 2006-2008 til videnpilot-ordningen i forbindelse med regeringens aftale med Socialdemokratiet, De Radikale og Socialistisk Folkeparti om anvendelse af UMTS-midlerne.

Videnpilot-ordningen blev igangsat i foråret 2005, og ved udgangen af året er der i alt igangsat omkring 120 videnpiloter. Virksomhederne med tilsagn om en videnpilot er jævnt fordelt over hele landet med en lille overvægt i Nordjylland, Vestsjælland, Viborg, København og Århus. Flertallet af virksomheder er forholdsvis små, og hovedparten beskæftiger sig med industri og forretningservice.

I efteråret 2005 blev der igangsat en ansøgningsrunde for Regionale teknologiceentre. Der blev herefter fordelt 64 millioner kroner til 13 centre, der skal styrke

samarbejdet mellem forskningen og det regionale erhvervsliv inden for erhvervs-mæssige områder, hvor regeringen har særlige styrker og udviklingspotentialer.

Den jysk-fynske It-satsning blev igangsat i 2002. I 2005 blev der afsat 35 mio. kr. til ordningen, som bl.a. giver medfinansiering til 4 it-kompetencecentre i tilknytning til eksisterende videnmiljøer i Jylland og på Fyn. Desuden gives under overskriften "IT-korridoren" medfinansiering af udviklingsprojekter til fremme af vidensspredning vedrørende IT til regionens virksomheder. Initiativerne skal styrke forsknings- og udviklingssamarbejdet mellem erhvervslivet og de regionale it-videnmiljøer samt af formidlingen og nyttiggørelsen af avanceret viden om IT fra de regionale it-videnmiljøer til hele det jysk-fynske erhvervsliv.

I 2006 afløses ordningen af Den Regionale It-satsning, hvor der er afsat 90 mio. kr. i årene 2006 – 2008. Den Regionale It-satsning finansierer fortsat de fire it-kompetencecentre etableret under Den Jysk-fynske It-satsning. Samtidig udbydes projektmidler til erhvervsrettede it-udviklingsprojekter med fokus på områderne uden for de store universitetsbyer.

Videnskabsministeren har godkendt 11 nye universitetsuddannelser uden for Københavnsområdet og Aarhus, heriblandt en bachelor- og kandidatuddannelse i Produktudvikling og Innovation, som udbydes af Syddansk Universitet, og en kandidatuddannelse i Informationsarkitektur, som udbydes Ålborg Universitet. Det forventes, at de 11 nye uddannelser vil bidrage til den regionale udvikling og vækst i regionerne. Alle uddannelserne har første optag sommeren 2006.

Af konkrete projekter kan nævnes, at der i forbindelse med afviklingen af tilskud til Center for Regional- og Turismeforskning, foreløbig frem til 2009, er afsat årlig projektbevilling til nye initiativer på Bornholm. Bevillingen udmøntes af ministeren for videnskab, teknologi og udvikling efter indstilling fra Det midlertidige Vækstforum for Bornholm. I 2005 blev der igangsat og videreført flere projekter med særlig fokus på Bornholms særlige problemer som ø-samfund. Der er specielt fokus på generelle erhvervsfremmende og infrastrukturelle initiativer. Dette skal bidrage til at sikre Bornholms samfundsøkonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling på lang sigt.

Ligeledes er netværkssamarbejdet Crossroads Copenhagen et igangværende projekt, hvortil der i alt er afsat 10 mio. kr. i perioden 2003-2006. Formålet er at skabe et fagligt netværk af offentlige og private virksomheder, som beskæftiger sig med

banebrydende kommunikation. Forsknings- og udviklingsområder i 2005 er bl.a. økonomiske modeller til brug for den mobile verden, Living Lab og lokationsbase-rede tjenester og teknologi.

8. Kultur

Et alsidigt og levende kulturliv har en vigtig betydning for bosætningsmønstret regionalt og for et lokalområdes evne til at tiltrække erhverv og turisme. Et alsidigt kulturliv bør bygge både på et generelt grundtilbud til borgerne indenfor både kunst og kulturarv og på markante kulturelle initiativer, som er med til at markere området udadtil og samle området indadtil.

Staten bidrager gennem en række tilskudsordninger til tilstedeværelsen af et bredt kulturelt grundtilbud regionalt. Regeringen har derudover taget en række initiativer til at understøtte opbygningen og styrkelsen af regionale fyrtårne på kulturområdet. Oprettelsen af Kulturministeriets Provincespulje muliggør, at der i perioden 2002-2005/2006 uddeles i alt 80 mio. kr. til støtte for kulturelle projekter med eksemplarisk eller nyskabende værdi udenfor hovedstadsområdet.

På finansloven for 2006 er der endvidere bevilget støtte til en række initiativer, der gavner kulturen jævnt fordelt over landet. Der er bl.a. afsat 12 mio. kr. frem til 2009 til projekter, der understøtter nye kulturelle samarbejdsformer i kommunerne.

For at øge regionernes dispositionsfrihed og sikre koordinering og dialog mellem staten og kommunerne på kulturområdet har kulturministeren indgået 8 *regionale kulturaftaler* inden for perioden 2004-2008. Der er overført bevillinger på i alt 130 mio. kr. årligt fra statslig til kommunal administration. I forbindelse med aftalerne er der endvidere fordelt en pulje på 3,0 mio. kr. årligt til udviklingsprojekter i aftaleområderne.

9. Trafik og befordring

Den trafikale sammenhæng mellem landdelene skal styrkes. Det skal bl.a. ske ved en god balance mellem kollektiv og den individuelle trafik.

I forlængelse af kommunalreformen forpligtiges hvert regionsråd til at etablere et eller flere trafikselskaber, som får det samlede ansvar for den lokale og regionale busdrift. Med loven sikres den gode sammenhæng i den offentlige servicetrafik på tværs af transportmidlerne.

Taksterne på Storebæltsbroen er nedsat med 20 pct. I Skatteministeriets regi aftrappes endvidere passagerafgiften på flyrejser. Passagerafgiften er således allerede halveret pr. 1. januar 2006, og vil være helt afskaffet pr. 1. januar 2007. Halveringen og den senere afskaffelse af afgiften slår dobbelt igennem på indenrigs-flyruter, da der betales afgift to gange – én gang pr. afrejse – af en indenrigsretur-rejse.

Den gældende ordning for forhøjet befordringsfradrag i udkantskommuner er midlertidig. Regeringen agter i løbet af 2006 at fremsætte lovforslag om videreførelse af det forhøjede befordringsfradrag under hensyntagen til den nye kommunestruktur.

10. EU-strukturfonde og landdistriktsprogrammet

En række af de danske EU programmer er i perioden 2000-2006 med til at understøtte den regionale udvikling ikke mindst i udkantsområderne.

Det danske mål 2-program omfatter 51 kommuner, og ved udgangen af 2005 er der i alt bevilget støtte til omkring 1.350 projekter. Projekterne har skabt i alt ca. 2.700 nye arbejdspladser og ventes at skabe i alt ca. 5.850 arbejdspladser ved projektafslutning og tilsammen ca. 8.300 arbejdspladser et år efter projektafslutning.

Det danske Landdistriktsprogram for perioden 2000-2006 har til formål at fremme en bæredygtig udvikling i landdistrikterne. Under programmet ydes der støtte for at styrke natur- og miljøhensyn, fremme vækst og udvikling i landdistrikterne for at opnå bedre indkomst- og beskæftigelsesmuligheder, og der ydes desuden støtte til at afprøve nye samarbejdsformer til gavn for livskvaliteten i landdistrikterne. Programmet omfatter tilskud på ca. 700 mio. kr. årligt til landdistrikter og yderområder.

I 2005 besluttede regeringen yderligere at styrke udviklingen i landdistrikterne, og i den forbindelse blev der inden for Fødevareministeriets område afsat yderligere 240 mio. til 9 nye tilskudsordninger, som i 2006 skal bidrage til at skabe vækst og udvikling i landdistrikterne, sikre bedre miljøforhold samt afprøve ny miljøteknologi.

LEADER+ programmet har i programperioden fokuseret på 12 geografiske områder, der er udpeget på baggrund af socio-økonomiske kriterier. Hensigten er at fremme aktiviteter og vækst for at sikre udvikling og en økonomisk balance mellem centre og udkantsområder.

FIUF programmet under EU's strukturfonde har til formål at fremme omstilling og udvikling i fiskerisektoren. Midlerne til fiskerisektoren har en betydelig regional effekt i yderområder med svagere økonomisk udvikling og lavere beskæftigelse end den øvrige del af landet. I 2005 er der givet tilsagn for ca. 365 mio. kr. I 2006 forventes det at der bliver givet tilsagn for ca. 140 mio. kr.

EU's programperiode udløber ultimo 2006 for alle de nævnte ordninger, og vil blive afløst af nye programmer for perioden 2007-2013. De nye programmer skal vedtages i 2006.

Landdistriktsprogrammet skal omfatte indsatser, som skal styrke erhvervsudviklingen, forbedre natur og miljø samt forbedre levevilkårene i landdistrikterne.

Regional- og socialfondsprogrammerne skal bidrage til at realisere Lissabonstrategiens mål og støtte om de fire indsatsområder i regeringens globaliseringsstrategi. Indsatsen fokuseres således på innovation, videndeling og videnopbygning, etablering og udvikling af nye virksomheder, anvendelse af ny teknologi samt udvikling af menneskelige ressourcer, jf. også lov om erhvervsfremme. Hertil kommer en række tværgående hensyn, som skal iagttages i henhold til forordningerne: Yderområder, byer og landdistrikter, miljø-, ligestillings- og beskæftigelsespolitik. Fra 2007 kan midlerne anvendes i hele Danmark. Det fremgår dog af aftalen om strukturreform, at yderområderne skal have mindst samme andel af EU midlerne som i dag.

11. Vurdering af den samlede statslige regionalpolitiske indsats

Med henblik på at målrette og forenkle den samlede statslige regionalpolitiske indsats pågår der i regeringen en vurdering af den regionalpolitiske indsats, som ydes via de danske EU programmer: Regional- og socialfonden, Landdistriktsprogrammet og Fiskerifonden.

Afslutning

2006 er et overgangså, hvor store reformer i den offentlige sektor vedrørende struktur, opgaver og finansiering forberedes.

2006 er også et år, hvor rammerne for den danske anvendelse af EU midlerne til regional udvikling skal fastlægges. EU ordningerne skal koordineres og målrettes, så der skabes en sammenhæng til regeringens nationale og regionalpolitiske prioriteter.

Samlet set giver reformerne en historisk mulighed for at skabe en positiv regional udvikling. Både i de områder, der allerede har en pæn vækst, og i de områder, hvor situationen har været mindre gunstig. Det skyldes ikke mindst, at reformerne – de mere bæredygtige offentlige enheder og de mere ligelige vilkår for udvikling, som ændringerne i udligningssystemet skaber – især får virkning i de områder, der har haltet lidt bagefter.

Dette skaber samtidig en mulighed for at fokusere på regionernes stilling i forhold til andre regioner i Europa og EU. Den internationale vinkel må – som globaliseringsstrategien lægger op til – derfor prioriteres i det kommende regionalpolitiske arbejde.



Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Slotholmsgade 10-12
1216 København K
Tel. 72 26 90 00
Fax 72 26 90 01